

**Instytut Nauk Humanistycznych
PWSZ w Chełmie**

oraz

**Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1
w Chełmie**

zapraszają

na konferencję dydaktyczną nt.

PRZEŁAMYWANIE TABU W JĘZYKU, KULTURZE ORAZ EDUKACJI DZIECI I MŁODZIEŻY

która odbędzie się w dn. **4-5 kwietnia** 2014 r.

Głównym celem konferencji jest omówienie sposobów konceptualizacji tabu oraz "estetyki" przekraczania tabu w języku, kulturze oraz edukacji dzieci i młodzieży. Zamierzamy przeanalizować ten nowy - estetyczny i socjologiczny - dyskurs głównie z perspektywy lingwistyki, teorii kultury i współczesnej edukacji.

Do kluczowych zadań należą:

- 1) omówienie tabuizacji w obszarze języka i kultury dzieci i młodzieży;
- 2) rekonstrukcja czynników powodujących respektowanie lub zgodę na przekraczanie tabu (językowego, estetycznego, kulturowego, etc.);
- 3) charakterystyka współczesnej "estetyki przekraczania tabu";
- 4) analiza społecznego i edukacyjnego wymiaru przekraczania tabu oraz jego konsekwencji;
- 5) próba odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób przekraczanie tabu wpływa na edukację i wychowanie dzisiejszego młodego pokolenia.

Komitet naukowy konferencji:

prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska
prof. dr hab. Piotr Mazur
prof. dr hab. Adam Siwec
dr Anna Kalinowska
mgr Małgorzata Kwiecińska
dr Alicja Puszka
dr Lucyna Sikorska

Komitet organizacyjny:

dr Halina Bejger
mgr Agata Kwiecińska-Nowosad
dr Beata Kucharska
dr Małgorzata Łobacz
dr Augustyn Okoński
dr Aneta Paszkiewicz
dr Agnieszka Piwnicka-Jagielska

Program konferencji:

4 kwietnia 2014 r.

Budynek Instytutu Matematyki i Informatyki PWSZ, ul Pocztowa 54, duża aula

9.30 - 9.45   rejestracja uczestników konferencji

Obrady w części plenarnej:

- 9.45 - 10.00   prof. dr hab. Małgorzata Karwatowska, prof. dr hab. Adam Siwiec
Gender, queer i edukacja. O przełamywaniu tabu w kulturze
- 10.00 - 10.15   dr Lucyna Sikorska
Od tabu magicznego do tabu komunikacyjnego - zmiany w definicji
- 10.15- 10.30   dr Agnieszka Piwnicka-Jagielska
Zakazany owoc najlepiej smakuje. Czy istnieją jeszcze tematy tabu?
- 10.30-10.45   dr Paweł Skrzydlewski
Bóg i religia jako „nowe tabu”. Ateizacja w edukacji człowieka
- 10.45-11.00   prof. dr hab. Jolanta Karbowniczek
Przekraczanie tabu we współczesnej kulturze dziecięcej a konsekwencje wychowawcze - prognozy pedagogiczne
- 11.00-11.15   ks. dr Jerzy Król
Tabu we współczesnej edukacji i wychowaniu a doświadczenia skandynawskie
- 11.15 - 11.30   mgr Elżbieta Miterka, mgr Sylwia Maciuk
Problem tabu a ukryty program szkoły

11.30- 11.45 - przerwa na kawę i herbatę

- 11.45 -11.55   dr Anna Kalinowska
Co można zobaczyć w lustrze? Literatura młodego czytelnika oswajająca zło
- 11.55-12.05   dr Beata Kucharska
(Nie)obecność tabu w najnowszych tekstach kultury dla dzieci i młodzieży - rekonesans

- 12.05- 12.15 dr Aneta Paszkiewicz
Mity i stereotypy o niepełnosprawności w kontekście tabuizacji
- 12.15 - 12.30 dr Alicja Puszka
Tabuizacja tematu sieroctwa dawniej a dziś
- 12.30-12.45 mgr Małgorzata Kwiecińska, mgr Agnieszka Pasieczna
Wspólna szkoła - wsparcie edukacyjne dla mniejszości narodowych (działania na rzecz Romów w SOSW w Chełmie)
- 12.45- 12.55 dr Halina Bejger
Eutanazja dzieci jako temat tabu w Polsce
- 12.55 - 13.10 ks. dr Grzegorz Łuszczak SJ
Rola współczesnych mediów w przekraczaniu obyczajowego tabu
- 13.10 - 13.20 dr Małgorzata Łobacz
Wartość "słabego" człowieka w dobie globalizacji. Aspekt etyczno-pedagogiczny

13.15 - 13.30 - przerwa na kawę i herbatę

Warsztaty

Warsztaty odbywają się równolegle - **4 kwietnia** od godz. **13.30 do 15.00** w budynku Instytutu Matematyki i Informatyki, ul. Pocztowa 54, a **5 kwietnia** od godz. **10.00 do 13.30** w Instytucie Nauk Humanistycznych PWSZ w Chełmie, ul. Nowy Świat 3.

O udziale w planowanych zajęciach decyduje kolejność zgłoszeń. Rejestracja odbędzie się w dniu konferencji. Chętni mogą też wcześniej rezerwować miejsce, pisząc na adres mailowy: tabu.konferencja@pwsz.chelm.pl.

Uczestnicy warsztatów otrzymają zaświadczenia o odbytym szkoleniu. Udział w konferencji jest bezpłatny.

4 kwietnia 2014 r. (piątek)

Instytut Matematyki i Informatyki PWSZ w Chełmie, ul. Pocztowa 54

WARSZTATY

od godz. 13.30 do 14.15

sala 102	sala 212	sala 108
dr Aneta Paszkiewicz mgr Agata Kwiecińska- -Nowosad <i>Granice w wychowaniu</i>	dr Anna Kalinowska <i>Granice dzieciństwa wobec zła - według propozycji literackich XX wieku</i>	dr Agnieszka Piwnicka- Jagielska <i>O tym się nie mówi, czyli nauczyciel pod ostrzałem...</i>
od godz. 14.15 do godz. 15.00		
mgr Anna Bieleśza <i>Bez uprzedzeń o zaburzeniach psychicznych</i>	dr Lucyna Sikorska <i>Przekraczanie tabu w reklamach telewizyjnych</i>	

od godz. 13.30 do 14.45, sala 11, budynek Rektoratu PWSZ

"Trudne" emocje a "właściwa" mowa ciała, czyli jak pewne rzeczy "zachować dla siebie"? Warsztaty z podstaw synergotologii poprowadzą studenci filologii polskiej i pedagogiki pod kierunkiem dr Beaty Kucharskiej.

godz. 15.00 - 15.30 - sala 212
Forum wymiany opinii i wniosków uczestników konferencji

5 kwietnia 2014 r. (sobota)

Instytut Nauk Humanistycznych PWSZ w Chełmie, ul. Nowy Świat 3

od godz. 10.00 do 11.15 i od 11.30 do 13.00

sala 115	sala 116
godz. 10.00-11.15	godz. 10.00-11.15
dr Agnieszka Piwnicka-Jagielska <i>Kwestia wulgaryzmów i nie tylko, czyli o słownictwie objętym tabu językowym</i>	dr Beata Kucharska <i>Tabu w języku i kulturze młodzieży polskiej w Polsce i Ukrainie. Dialogi "prowokowane"</i>

godz. 11.30- 12.45	godz. 11.30-12.45
dr Lucyna Sikorska <i>Polska grzeczność językowa dawniej i dziś a respektowanie i przekraczanie tabu</i>	dr Aneta Paszkiewicz <i>Mity i stereotypy o niepełnosprawności w kontekście tabuizacji</i>
<p>od godz. 12.45 do 13.00 - przerwa na kawę i herbatę</p> <p>Po zakończeniu działań zapraszamy do sali 115 na prezentację efektów warsztatów.</p> <p>godz. 13.30 - 14.00 - zakończenie konferencji</p>	
Kontakt: e-mail: tabu.konferencja@pwsz.chelm.pl	Instytut Nauk Humanistycznych ul. Nowy Świat 3, 22-100 Chełm
<p>Problematyka warsztatów:</p>	
<p>Warsztaty dla nauczycieli, animatorów i studentów</p>	
<p>GRANICE W WYCHOWANIU</p> <p>Prowadzące: mgr Agata Kwiecińska-Nowosad, dr Aneta Paszkiewicz</p> <p>Problematyka: Dzieci potrzebują postawienia im konkretnych ograniczeń, a granice w wychowaniu nie są rzeczą wrodzoną. Trenerki wychodzą z założenia, że aby dziecko dojrzało do odpowiedzialności, prawdomówności i wolności – powinno od najmłodszych lat uczyć się respektowania określonych granic. W ramach warsztatów uczestnicy: poznają rodzaje tytułowych granic i związane z nimi korzyści; nauczą się zasad porozumiewania z wychowankiem oraz sposobów stawiania granic poprzez słowa i czyny; dowiedzą się, jak określać granice, aby budowały poczucie bezpieczeństwa wychowanka i pozwalały mu odróżniać dobro od zła.</p> <p>Czas trwania: 45 min</p>	

O TYM SIĘ NIE MÓWI, CZYLI NAUCZYCIEL POD OBSTRZAŁEM...

Prowadząca: dr Agnieszka Piwnicka-Jagielska

Problematyka: Tematyka warsztatu dotyczyć będzie trudnych zachowań uczniowskich i hipotetycznych reakcji nauczycieli, które zostaną poddane dogłębnej analizie. Podczas warsztatów wypracowane zostaną zasady optymalnego postępowania oraz sformułowana lista pożądanych i błędnych zachowań nauczycielskich.

W ramach zajęć uczestnicy: uporządkują wiedzę na temat sytuacji kryzysowych; zgłębią motywy postępowania uczniów; dokonają analizy reakcji, wskazując zachowania pożądane i błędne.

Czas trwania: 1h-1,5h

KWESTIA WULGARYZMÓW I NIE TYLKO, CZYLI O SŁOWNICTWIE OBJĘTYM TABU JĘZYKOWYM

Prowadząca: dr Agnieszka Piwnicka-Jagielska

Problematyka: Wychodząc od założeń i definicji kultury języka, dr Piwnicka-Jagielska zaprezentuje kwestie wulgaryzmów oraz tematy objęte tabu (m.in. słownictwo, które zazwyczaj nie jest ujęte w słownikach i podręcznikach dla obcokrajowców a stanowi element kodu kulturowego). Uczestnicy warsztatów, pracując z różnymi tekstami kultury, zostaną postawieni w sytuacji, kiedy decyzja o przekroczeniu bądź respektowaniu tabu stanie się istotnym elementem porozumienia bądź jego braku. Zestawienie tekstów polsko- i obcojęzycznych stanowić będzie dodatkową atrakcję tych zajęć interdyscyplinarnych.

Czas trwania: 1h-1,5h

Warsztaty dla nauczycieli i uczniów oraz animatorów i studentów

GRANICE DZIECIŃSTWA WOBEC ZŁA - WEDŁUG PROPOZYCJI LITERACKICH XX WIEKU

Prowadząca: dr Anna Kalinowska

Wychodząc od psychoanalizy oraz utworów wyodrębniających i izolujących dziecko od świata zewnętrznego i problemów dorosłych (jak Stumilowy las, Nibylandia, Akademia Pana Kleksa itp.), dr Kalinowska wskaże mechanizmy utopijności tych baśniowych projektów oraz konwencję a relatywizację obszarów tabuizacji (np. kiedy zło dociera do dziecka szczelinami jak symboliczne obrazy krokodyla z tykającym zegarkiem w brzuchu, sny chłopców w akademii itd.) Jako wieloletnia badaczka literatury dla dzieci, dr Kalinowska poprowadzi uczestników ścieżkami wyobraźni symbolicznej, wyjaśniając jej rolę w oswojaniu wiedzy o przemocy, absurdzie i śmierci przez małego człowieka.

Czas trwania: 45 min

BEZ UPREDZEŃ O ZABURZENIACH PSYCHICZNYCH

Prowadząca: mgr Anna Bieleśza (psycholog-psychoterapeutka, PPP nr 1 w Chełmie)

Celem warsztatów jest przekazanie wiedzy na temat zaburzeń psychicznych ze szczególnym wskazaniem na uprzedzenia i stygmatyzację osób z problemami psychicznymi. Działania trenerki w zamierzeniu będą ukierunkowane na kształtowanie właściwych postaw (m.in. empatii i tolerancji wobec jednostek dotkniętych zaburzeniami psychicznymi, a funkcjonujących w społeczeństwie).

Czas trwania: 45 min

PRZEKRACZANIE TABU W REKLAMACH TELEWIZYJNYCH

Prowadząca: dr Lucyna Sikorska

Problematyka: Celem warsztatów jest pokazanie, na przykładzie reklam telewizyjnych, wpływu coraz bardziej liberalnych mass mediów na kształtowanie się współczesnego tabu kulturowego oraz tabu językowego będącego skutkiem istniejących tabu społecznych. Analiza wybranych reklam telewizyjnych pozwoli zaobserwować przeobrażenia obszarów tabuizowanych, które dokonały się w ciągu dwóch ostatnich dziesięcioleci oraz odpowiedzieć na pytania: co współcześnie przestaje być tematem tabu, co nadal jest tabu, a co staje się tematem tabu.

Problem detabuizacji różnych obszarów życia posłuży także jako punkt odniesienia do rozważań nad zmianami w systemie wartości współczesnego społeczeństwa oraz nad czynnikami sprzyjającymi przełamaniu tabu.

Czas trwania: 45min

TABU W KULTURZE I JĘZYKU MŁODZIEŻY POLSKIEJ Z POLSKI I UKRAINY. "DIALOGI PROWOKOWANE"

Prowadząca: dr Beata Kucharska

Problematyka: Celem warsztatów jest kształcenie: postawy otwartości oraz kompetencji kulturowych uczestników jako świadomych odbiorców oraz animatorów kultury polskiej; współpraca w zespole; budowanie poczucia tożsamości narodowej i związków emocjonalnych z Polską i Polakami.

W ramach działań trenerka planuje badanie stereotypów językowych funkcjonujących w środowisku uczestników warsztatów (Polaków z Polski i Ukrainy), prowokując ich do wymiany opinii (na tzw. 'ściance'). Techniki w trakcie zajęć, to m.in.: ilustracja dramatowa, 'żywe obrazy' informacji prasowych, aranżacja scenek z wylosowanym przedmiotem (rekwizyty - symbole kultury polskiej) jako pretekst do dialogu. Analiza Polaków 'tu i tam' - zderzenie, rozmijanie się czy identyfikacja?

Czas trwania: 1h-1,5h

POLSKA GRZECZNOŚĆ JĘZYKOWA DAWNIEJ I DZIŚ A RESPEKTOWANIE I PRZEKRACZANIE TABU

Prowadząca: dr Lucyna Sikorska

Problematyka: Celem warsztatów jest popularyzacja wiedzy o kulturze polskiej oraz ukazanie swoistości polskich zachowań grzecznościowych na tle obowiązujących w innych kulturach. W efekcie zajęć słuchacz otrzyma wiedzę na temat zachowań i norm grzecznościowych w odniesieniu do tradycyjnej polskiej grzeczności. Uczestnicy uzyskają świadomość różnic kulturowych w realizacji zasad grzeczności językowej, a także związków grzeczności językowej z udaną komunikacją międzyludzką i wyznaczaniem jakości społecznych relacji.

Czas trwania: 1h-1,5h